

Nr 1007

Av fru Svensson och herr Zetterström, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 37, angående naturvårdsforskningens organisation och statsbidrag till avloppsreningsverk m. m.

I proposition nr 37 framlägges förslag om en samordnad och utbyggd naturvårdsforskning på grundval av 1964 års naturresursutrednings arbete. Departementschefen föreslår att ledningen av forskningen och undersökningsverksamheten på naturvårdsområdet anförtros naturvårdsverket. Han understryker att detta arbete i första hand bör inriktas på sådana problem som är av betydelse för det praktiska naturvårdsarbetet. Vidare föreslås att en särskild forskningsnämnd inrättas inom verket. Syftet är samordning och effektivitet för att förhindra fortsatt förstörelse och förgiftning av både luft och vatten. Det berättigade i här föreslagna ändringar torde inte minst bestyrkas av naturvårdsverkets konstaterande att, trots omfattande investeringar från såväl kommuner som industrier i reningsanläggningar, vattenvårdsproblemet inte under de senaste åren har minskat i vårt land samt av det förhållandet att av Sveriges tätorter med minst 200 invånare hade den 1 januari 1966 omkring 1 000 lågradig rening, 555 höggradig eller biologisk rening medan drygt 200 inte hade någon rening alls. Härtill kommer den under de senaste åren starkt ökade mängden växtnärsämnen i det kommunala avloppsvattnet vilket fritt kunna passera genom reningsverken och som allvarligt rubbat den biologiska balansen i många vattenområden och förorsakat allt större olägenheter vid vattnets utnyttjande. Det synes därför riktigt att, som naturvårdsverket och departementschefen framhåller, kraven på rening av avloppsvattnen skärps och att alla möjligheter tillvaratas att stimulera och underlätta kommunernas verksamhet på området.

Förutom naturvårdsforskningens organisation innehåller propositionen också förslag om ändrade bestämmelser för erhållande av statsbidrag till vatten- och avloppsanläggningar. Syftet med dessa ändrade bestämmelser är att man genom en generösare statsbidragsgivning vill stimulera kommunerna till att bygga effektivare reningsverk än vad man i de flesta fall hittills har gjort.

Nuvarande regler för statsbidrag till vatten- och avloppsanläggningar är knutna till bidragsunderlaget, som beräknas dels med ledning av den beräknade anläggningskostnaden per person vid den aktuella anläggningen, dels en viss av naturvårdsverket beräknad anläggningskostnad per person, som kan sägas motsvara medeltalet av kostnaderna för bidragsberättigade vatten- och avloppsanläggningar i landet, dels skatteunderlaget i den kommun där anläggningen utförs, dels ock medelskatteunderlaget i riket under en treårsperiod. Vidare innehåller bestämmelserna möjlighet att erhålla tilläggsbidrag för anläggning med långtgående reningsgrad. Bidragssystemet

är således ytterligt komplicerat och konstruktionen innebär således att kommun ock så kan bli helt utan statsbidrag, och detta kan knappast ha verkat stimulerande på kommuner med högt skatteunderlag, vilket också framhålles i naturvårdsverkets remissyttrande.

Departementschefen understryker att en bättre avloppsrening kan från statens sida främjas genom bland annat skärpt lagstiftning, bidrag till byggande av reningsverk samt genom anslag till forskning och tekniskt utvecklingsarbete.

Departementschefen föreslår nu i proposition nr 37 att sambandet mellan skatteunderlaget i kommunen och statsbidragets storlek skall slopas. Han understryker nödvändigheten av att reningsverk i första hand byggs där det är mest angeläget ur vattenvårdssynpunkt. Departementschefen gör inte skillnad på om reningsverk finns eller inte finns i den kommun som begär statsbidrag för förbättring eller för nyanläggning. Statsbidragets storlek bör bli beroende av anläggningens reningsgrad, understryker statsrådet, som föreslår att bidragsprocenten skall bli lägst 30 och högst 50 % av de anläggningskostnader som ingår i bidragsunderlaget.

Vi motionärer instämmer till fullo i dessa synpunkter men anser att en viss övergångstid borde finnas, då de nya och förmånligare bidragsreglerna helt eller delvis finge tillämpas. Statsrådet säger emellertid på s. 46 i propositionen, att de, som före den 1 juli 1968 fått tillstånd att påbörja anläggning och gjort detta, bör få bidrag enligt nuvarande bestämmelser. Vi anser att detta kommer att te sig egendomligt och vill fästa uppmärksamheten på den skarv som de kommuner kommer i vilka har varit framsynta nog att på eget initiativ ordna denna för vattenvården så väsentliga fråga. Av erfarenhet är känt att sådana kommuner mer eller mindre blir försöksobjekt, vilkas erfarenhet kommer till nytta för den fortsatta utbyggnaden. Nämnas kan exempelvis att i en mindre tätort vid Mälaren nyligen invigdes ett höggradigt reningsverk som fick ampla lovord både i pressen och från högsta ort. Kostnaden för denna anläggning var 2,7 milj. kr. Den statsbidragsberättigade delen enligt nuvarande bestämmelser var 2,3 milj. kr., vilket gav kommunen ca 400 000 kr. i statsbidrag men enligt propositionen och de nya reglerna skulle gett kommunen ytterligare 6 à 700 000 kr. i statsbidrag. Samma är förhållandet i en mindre stad i Södermanland, som står färdig att ta sitt toppmoderna reningsverk i bruk. Denna jämförelse är givetvis inte särskilt stimulerande för dessa och andra framsynta kommuner.

Vi ifrågasätter således riktigheten av att de kommuner som har varit vägledande vid övergångsläget skall bli sämre behandlade i fråga om statsbidrag än de som nu sätter i gång projektering och byggande efter den 1 juli 1968.

Vi hemställer därför,

att de övergångsbestämmelser som kommer att fastställas inrymmer möjligheter för de kommuner som under år 1968 fått tillstånd, påbörjat eller färdigställt reningsverk med den högre reningsgrad som förordas i proposition nr 37 måtte erhålla statsbidrag helt eller delvis enligt de nya och mera generösa bidragsreglerna.

Stockholm den 12 mars 1968

Rosa Svensson (s)

Sven Zetterström (s)